

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Barbary Pořízkové a JUDr. Petra Mikeše, Ph.D., v právní věci žalobců: **a) Z. L., b) N. A., a c) N. U.**, všichni zast. Mgr. Pavlem Čížinským, advokátem se sídlem Ječná 548/7, Praha 2, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutím žalovaného ze dne 31. 10. 2014, č. j. OAM-103/ZA-ZA06-ZA04-2012, č. j. OAM-122/ZA-ZA13-ZA04-2013 a č. j. OAM-220/ZA-K01-ZA04-2013, v řízení o kasační stížnosti žalobců a), b) a c) proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 26. 1. 2016, č. j. 29 Az 46/2014 – 60,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 26. 1. 2016, č. j. 29 Az 46/2014 – 60, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobci se kasační stížností domáhají zrušení v záhlaví označeného rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové, kterým byly zamítnuty jejich žaloby proti shora uvedeným rozhodnutím žalovaného (řízení o žalobách byla usnesením krajského soudu ze dne 14. 1. 2016, č. j. 29 Az 46/2014 – 56, spojena ke společnému projednání). Těmito rozhodnutími žalovaný rozhodl o jejich žádostech o udělení mezinárodní ochrany tak, že se jim mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), neuděluje.

[2] V případě žalobkyně se jednalo o druhou žádost o mezinárodní ochranu podanou v České republice, ve které nově uvedla obavu z odebrání dětí z důvodu jejího náboženského vyznání (islám) a sympatií se stranou Hizb ut-Tahrir. Byla již dříve sledována Federální bezpečnostní službou (FSB) a obává se, že po návratu by jí dítě [žalobce c) se narodil v průběhu řízení o udělení mezinárodní ochrany, pozn. NSS] odebrali, syn by mohl sloužit jako prostředek nátlaku na její osobu. Popsala, že v podobných situacích jsou děti rodičům odebírány z malicherných důvodů a hrozba tohoto postupu je využívána jako prostředek nátlaku při výsleších. Navíc nebyla na území Ruské federace tři roky a v případě návratu by byla podezřelá.

[3] Dále popsala, že s otcem žalobce b) [a později narozeného žalobce c), pozn. NSS], který je kyrgyzské národnosti, nemůže odjet ani do Ruské federace ani do Kyrgyzstánu, neboť tyto země vzájemně diskriminují své občany. Pokud by jí nebyla udělena mezinárodní ochrana, nemají kde realizovat společný rodinný život. Její partner má navíc další děti, kterým byl na území České republiky udělen azyl, a v případě odjezdu by se s nimi nemohl stýkat.

[4] Rovněž v případě žalobce b) se jednalo o druhou žádost o mezinárodní ochranu, u žalobce c) o prvou, podal je za ně jejich otec. Žádosti jsou odvozeny od důvodů rodičů, obavy otce z návratu do země původu (Kyrgyzstán) jsou obdobné, jako byly popsány u žalobkyně a). Tvrzenými obavami otce se však žalovaný nezabýval, neboť zhodnotil, že děti jsou ruskými občany a relevantní jsou proto obtíže, kterým by mohly čelit v případě návratu do Ruské federace. Nad rámec výše uvedeného jsou jejich žádosti odůvodněny obavou z diskriminace z důvodu náboženství (islám) a rasy (ze strany otce asijské). Všichni žalobci dále namítali obtíže při vyřízení ruských dokladů totožnosti.

[5] Žalovaný nevyhodnotil obavy žalobců jako azylově relevantní. S odkazem na rozhodnutí o první žádosti žalobkyně uvedl, že její podpora strany Hizb ut-Tahrir a údajné aktivity v tomto směru nepředstavují okolnost, která by mohla vyvolat zájem ruských orgánů, který by bylo možné podřadit pod opodstatněnou obavu z pronásledování. Žalobkyně nepředstavuje jejich objekt zájmu.

[6] Přes výše uvedené se dále zabýval tvrzením o odebrání dětí. Na základě podkladů ve správním spise neshledal v projednávané věci hrozbu pronásledování, která by byla přiměřeně pravděpodobná ve smyslu judikatury Nejvyššího správního soudu. Shromážděné materiály sice hovoří o případech odebrání dětí z důvodu podpory strany Hizb ut-Tahrir, jedná se však o případy ojedinělé a neaktuální. Informace UNHCR (Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky) sice uvádí, že pravděpodobnost odebrání dětí jako formy psychického nátlaku vůči vyslychaným osobám je poměrně značná, nicméně prezentuje jediný případ z roku 2004 a žádné další nejmenuje. Pokud by bylo odebrání dětí zneužíváno k pronásledování konkrétních osob, jistě by tato praxe neušla pozornosti mezinárodního společenství.

[7] Vzhledem k argumentaci žalobkyně se vyjádřil také k platné ruské legislativě v této oblasti a dodal, že problematika péče o nezletilé je velmi komplikovanou oblastí práva, ve které bohužel někdy dochází k necitlivým rozhodnutím. Pokud by se však každé takové jednání považovalo za projev pronásledování, tak by k takovému pronásledování docházelo i ve vyspělých demokratických zemích. Dodal, že v případě porušení práv a svobod má ruský občan možnost obrátit se na soud nebo řadu nevládních organizací.

[8] S ohledem na výše uvedené nebyla obava z odebrání dětí ani důvodem pro udělení doplňkové ochrany. Doplnil, že žalobkyně nebyla v zájmu ruských státních orgánů před svým odjezdem ze země a není důvod, aby tomu po návratu bylo jinak, a to ani z důvodu podání žádosti o mezinárodní ochranu. Svě závěry opřel o informace o zemi původu. K tvrzeným obtížím při získání dokladů totožnosti odkázal na informaci Průkazy a vycestování Švýcarského spolkového úřadu pro migraci, která možnost získání dokladů popisuje.

[9] K otázce rodinného života jako možného důvodu k udělení doplňkové ochrany uvedl, že žalobkyně si na území nevytvořila pevné vazby, po celou dobu se zde nacházela v pozici žadatele o mezinárodní ochranu. K argumentu týkajícímu se dalších dětí partnera, kterým byl udělen azyl, dodal, že nebyl shledán důvod zvláštního zřetele hodný k udělení azylu z důvodu sloučení rodiny. Ani důvody pro udělení jiných forem mezinárodní ochrany nebyly naplněny.

pokračování

[10] Krajský soud žalovanému přisvědčil. Jako nejdůležitější argument vyhodnotil, že ruské orgány nepovažují žalobkyni za objekt svého zájmu, proto ani nelze důvodně očekávat, že by ji měla stíhat hrozba pronásledování. Ztotožnil se také se závěrem, že odebrání dětí není běžným jevem, jedná se spíše o ojedinělé případy. Případ, který žalobkyně zmiňovala v žalobě, se stal v roce 2004, podklady takovou možnost uváděly pouze obecně. Argumentaci žalobkyně vyhodnotil jako spekulativní.

[11] Také námitky týkající se doplňkové ochrany vyhodnotil jako nedůvodné. Odkázal na konkrétní části rozhodnutí žalovaného, který se s jednotlivými otázkami podrobně vypořádal. K možnosti realizace rodinného života žalobkyně, žalobců a jejich otce odkázal na judikaturu správních soudů, ze které vyplývá, že žadatel nemůže určovat, ve kterém státě hodlá realizovat svůj rodinný život, pokud se nejedná o jasný azylově relevantní důvod.

II. Obsah kasační stížnosti

[12] Žalobci (dále jen „stěžovatelé“) podali kasační stížnost z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

[13] Předně se zabývali otázkou jejich společného rodinného života. Nerozporují závěr judikatury, že cizinec nemá právo si určit, ve které zemi jej bude realizovat, ale oponují, že stále musí platit předpoklad, že někde to musí být možné. Opačný postup by byl absolutním upřením práva na rodinný život a porušením čl. 8 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv (dále jen „Úmluva“). Stěžovatelé dále nesouhlasí s argumentem, že pokud otec nežije se svými dalšími dětmi, není podstatné, zda bude žít s nimi. V projednávané věci se jedná o práva stěžovatelů a popsáním způsobem proto nelze argumentovat.

[14] Na druhém místě krajskému soudu vytýkají, že nereagoval na většinu žalobních bodů. Úvahy soudu jsou pouze na str. 9 a 10 napadeného rozsudku, kde opakuje vybrané pasáže rozhodnutí žalovaného. Stěžovatelé zmiňují příklady konkrétních pasáží ze žaloby, se kterými se soud dle jejich názoru nevypořádal: s námitkou umělého vytváření důkazů o „činnosti“ pro stranu Hizb ut-Tahrir (v této souvislosti citovali z podkladu Mezinárodní federace pro lidská práva (FIDH) červenec 2009: Rusko – Ruská společnost pod kontrolou); chybné interpretace Informace Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) ze dne 20. května 2014, k č. j. MV-20740-1/OAM-2014: Rusko – Postihy osob spjatých s radikálními islámskými organizacemi; nepřezkoumatelnosti rozhodnutí žalovaného, který neuvedl, ve kterém státě mohou stěžovatelé realizovat společný rodinný život, a nevypořádal otázku, zda by již samotným nuceným vycestováním nedošlo k zásahu do jejich soukromého a rodinného života; nemožnosti vyřízení ruských dokladů jako důvodu pro udělení doplňkové ochrany a v té souvislosti porušením zásady, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly; konečně s námitkou neaktuálnosti podkladů správních rozhodnutí vzhledem k prudkému zhoršení lidskoprávní situace v Rusku v souvislosti s krizí na Ukrajině.

[15] Zatřetí rozporují závěr žalovaného a krajského soudu, že hrozba odebrání dětí nesplňuje test přiměřené pravděpodobnosti. Tvrzení, že jde jen o ojedinělé riziko, nemá oporu ve spise. Je možné si představit, že ruské orgány používají tuto formu nátlaku jen proti prominentům a politicky nejexponovanějším osobám, což nemusí být případ stěžovatelky, ale takový závěr by vyžadoval podložení dalšími dokumenty.

[16] Konečně uvádí, proč považují kasační stížnost za přijatelnou ve smyslu § 104a s. ř. s. Nejvyšší správní soud dle jejich názoru dosud neřešil otázku, zda je hrozba, že členové rodiny

nebudou moci v případě nuceného vycestování žít společně v jednom státě, azylově relevantní. Dále soud dosud neřešil otázku, zda je při posuzování práva na rodinný život manželky a dětí ve vztahu k manželu a otci relevantní, že otec má ještě jiné děti, se kterými současně nežije či nemůže žít.

[17] Navrhli, aby Nejvyšší správní soud zrušil rozhodnutí krajského soudu i žalovaného.

III. Vyjádření žalovaného

[18] Žalovaný setrval na důvodech svého rozhodnutí. Odkázal na obsah správního spisu, napadeného rozhodnutí a vyjádření k žalobě, která obsahovala obdobné námitky jako kasační stížnost.

[19] Výslovně se vyjádřil k námitce, že rozhodující orgány odmítly zkoumat existenci země, kde mohou stěžovatelé žít. Z obsahu rozsudku i rozhodnutí totiž vyplývá, že se touto otázkou zabývaly; dospěly k závěru, že je věcí stěžovatelů, které místo si ke společnému životu zvolí. Vzhledem k tomu, že mají ruské občanství, nehrozí jim tam pronásledování či vážná újma. Námitku týkající se vztahu otce stěžovatelů a jeho dalších dětí považuje za vytrženou z kontextu, neboť žalovaný k závěru, který mu stěžovatelé připisují, nedospěl.

[20] K vytýkané nepřekoumatelnosti uvedl, že se obsáhle zabýval otázkou, zda rodina může žít v jiné zemi i zda jsou dostatečné podklady k závěru, že odebrání dětí z politických důvodů je pouze ojedinělým excesem. Svůj výrok v tomto ohledu zdůvodnil. Krajský soud se s jeho argumentací ztotožnil, ani jeho rozsudek proto není nepřekoumatelný.

[21] Navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl.

IV. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[22] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou, směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je podání kasační stížnosti přípustné, a stěžovatelé jsou zastoupeni advokátem. Vzhledem k tomu, že projednávaná věc je věcí mezinárodní ochrany, v souladu s § 104a s. ř. s. se dále zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje zájmy stěžovatelů. Pokud by tomu tak nebylo, odmítl by ji jako nepřijatelnou.

[23] Vymezením neurčitého pojmu „přesah vlastních zájmů stěžovatele“ se Nejvyšší správní soud zabýval např. v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS, na které pro stručnost odkazuje. Jedním z případů, kdy kasační stížnost vlastní zájmy stěžovatele přesahuje a kdy tedy může být přijatelná, je tehdy, kdy se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu. Další ze situací, kdy bude dána přijatelnost kasační stížnosti, je při zásadním pochybení krajského soudu, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[24] Soud v projednávané věci přesah vlastních zájmů stěžovatelů shledal, byť z jiných důvodů, než dovozují v kasační stížnosti. Přijatelnost kasační stížnosti opírají o tvrzení, že se soud ve své judikatuře doposud dostatečně nezabýval otázkami souvisejícími s možným zásahem do soukromého a rodinného života cizince ve smyslu čl. 8 Úmluvy a jeho relevancí pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu. Tato problematika je však v judikatuře podrobně řešena (srovnej zejména rozsudky ze dne 28. 11. 2008, č. j. 5 Azs 46/2008 – 71, ze dne 11. 6. 2009, č. j. 9 Azs 5/2009 – 65, a ze dne 6. 8. 2010, č. j. 2 Azs 24/2010 – 90). Podstatné nicméně je, že stěžovatelé namítají taková zásadní pochybení krajského soudu, u kterých nelze *a priori* vyloučit,

pokračování

že mají vliv na jejich hmotněprávní postavení. Jde především o námitku nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku pro nedostatek důvodů, konkrétně nevypořádání všech žalobních bodů, z nichž některé by mohly být relevantní z hlediska udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu nebo doplňkové ochrany podle § 14a téhož zákona. Z tohoto důvodu soud shledal kasační stížnost přijatelnou.

[25] Přistoupil tedy k přezkumu rozsudku krajského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů. Ověřil také, zda netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.). Přezkumem rozsudku v tomto rozsahu dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

[26] Předně se zabýval námitkou nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku pro nedostatek důvodů (absenci vypořádání některých žalobních bodů), tato vada je ostatně natolik závažná, že ji soud zkoumá z úřední povinnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.). Stěžovatelé namítali, že krajský soud nevypořádal většinu jejich žalobních bodů. Vzhledem k tomu, že tyto body na sobě byly relativně nezávislé, Nejvyšší správní soud postupně u každého z nich ověřil, zda a jakým způsobem je krajský soud vypořádal.

[27] Na tomto místě obecně předesílá, že k nepřezkoumatelnosti rozsudku krajského soudu nemůže vést pouze skutečnost, že jeho odůvodnění je koncipováno jako rekapitulace závěrů žalovaného a ztotožnění se s nimi. Judikatura Nejvyššího správního soudu připouští pro případ, je-li rozhodnutí žalovaného důkladné, je z něho zřejmé, proč nepovažoval právní argumentaci účastníka řízení za důvodnou a proč jeho námitky považoval za liché, mylné nebo vyvrácené, shodují-li se s nimi námitky žalobní, ze strany krajských soudů odkázat na přezkoumávané rozhodnutí (srovnej rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 7. 2007, č. j. 8 Afs 75/2005 - 130, publ. pod č. 1350/2007 Sb. NSS).

[28] Námitka stěžovatelů nicméně byla důvodná, neboť napadený rozsudek v některých svých částech skutečně nepřezkoumatelný je, jak bude popsáno dále. V případech, kdy žalobní námitky byly přezkoumatelně vypořádány a stěžovatelé v kasační stížnosti zpochybňovali také meritorní řešení, Nejvyšší správní soud se zabýval také jím.

IV. a) Hrozba odebrání dětí

[29] První námitka stěžovatelů a současně stěžejní důvod, o který opřeli své žádosti o mezinárodní ochranu, se týká hrozby odebrání dětí rodičům [stěžovatelů b) a c) stěžovatelce a jejímu partnerovi] a jejich umístění dětí do ústavní nebo náhradní rodinné péče. Stěžovatelka se domnívá, že by se při návratu do Ruské federace stala objektem zájmu FSB, jelikož je muslimka a podporuje stranu Hizb ut-Tahrir. Jsou zdokumentovány případy členů strany, kterým byly bez relevantního důvodu odebrány děti, včetně situací, kdy byl tento postup zneužit jako forma nátlaku při výslechu. Své obavy stěžovatelka spojuje také s novou legislativou přijatou v této oblasti.

[30] Žalovaný se problematikou zabýval především na str. 6 a 7 rozhodnutí ve věci stěžovatelky. V první řadě konstatoval, že v řízení o její první žádosti nebylo prokázáno, že by byla objektem zájmu ruských úřadů, v druhé části zdůvodnil, proč hrozba odebrání dítě není ani obecně přiměřeně pravděpodobná (body [5] a [6] tohoto rozsudku). Krajský soud se s jeho hodnocením ztotožnil, viz str. 8 a 9 napadeného rozsudku (bod [10] tohoto rozsudku). Problematikou se tedy i soud komplexně zabýval a napadený rozsudek je v této části přezkoumatelný.

[31] Na tomto závěru nic nemění fakt, že se soud výslovně nevypořádal se všemi souvisejícími argumenty, konkrétně s citací z podkladu Mezinárodní federace pro lidská práva (FIDH) červenec

2009: Rusko – Ruská společnost pod kontrolou a vysvětlením, proč není rozporná Informace Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) ze dne 20. května 2014, k č. j. MV-20740-1/OAM-2014: Rusko – Postihy osob spjatých s radikálními islámskými organizacemi. V této otázce prezentoval vlastní ucelenou argumentaci, která vůči žalobním bodům ob stojí. Shrnuje podstatné závěry žalovaného (stěžovatelka není objektem zájmu ruských orgánů a hrozba odebrání dětí obecně nenaplnuje standard přiměřené pravděpodobnosti) a vysvětlil, z jakých důvodů se s nimi ztotožnil. Jak konstatoval i Ústavní soud: „[n]ení porušením práva na spravedlivý proces, jestliže obecné soudy nebudují vlastní závěry na podrobné oponentuře (a vyvracení) jednotlivě vznesených námitek, pakliže proti nim staví vlastní ucelený argumentační systém, který logicky a v právu rozumně vyloží tak, že podpora správnosti jejich závěrů je sama o sobě dostatečná.“ (viz bod 68. nálezu ze dne 12. 2. 2009, sp. zn. III. ÚS 989/08, publ. jako N 26/52 SbNU 247).

[32] Nejvyšší správní soud proto mohl přistoupit k posouzení věcných námitek stěžovatelů. Konkrétně rozporovali způsob, jakým byla vyhodnocena pravděpodobnost tvrzeného rizika. Domnívají se, že závěr žalovaného a krajského soudu nemá oporu v podkladech ve správním spise.

[33] Soud ověřil, jaké informace žalovaný za tímto účelem shromáždil. Jedná se o Informaci OAMP: Rusko – Zákon o sociálním patronátu, podklad Rusko – Zákon o rodině č. 223-FZ z 3. prosince 2011, ve znění novely z 5. května 2014, Informaci nevládní organizace „Memorial“, únor 2005: Postihy islámské strany Hizb ut-Tahrir, podklad Mezinárodní federace pro lidská práva (FIDH) červenec 2009: Rusko – Ruská společnost pod kontrolou, Informaci MZV č. j. 94664/2014-LPTP ze dne 21. března 2014, k č. j. MV – 20740-1/OAM-2014: Rusko - Postihy osob spjatých s radikálními islamistickými organizacemi, Informaci Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) ze dne 20. května 2014, k č. j. MV-20740-1/OAM-2014: Rusko - Postihy osob spjatých s radikálními islámskými organizacemi.

[34] Tyto podklady jednak informují o případu Y. K. a jeho ženy, kteří byli pro svou činnost v Hizb ut-Tahrir zatčeni a jejich dcera umístěna do dětského domova. Babička holčičky usilovala o to, aby bylo dítě svěřeno do její péče, do její výchovy však byla svěřena až po třech letech [viz podklad Mezinárodní federace pro lidská práva (FIDH) červenec 2009: Rusko – Ruská společnost pod kontrolou].

[35] Z pohledu projednávané věci je dále podstatné sdělení zastupitelského úřadu v Moskvě, které zprostředkovalo Ministerstvo zahraničních věcí (Informace MZV č. j. 94664/2014-LPTP ze dne 21. března 2014, k č. j. MV – 20740-1/OAM-2014: Rusko – Postihy osob spjatých s radikálními islamistickými organizacemi). Zastupitelský úřad sdělil, že na základě informací od osob pohybujících se v prostředí lidskoprávních organizací v Ruské federaci není možné potvrdit ani vyvrátit, zda jsou ze strany ruských orgánů ve vztahu k dětem nějak postihovány osoby považované za členy, stoupence či sympatizanty radikálních islámských organizací, jako např. Hizb ut-Tahrir. Nedisponuje „informacemi o případech odebrání dětí osobám s vazbami na hnutí a organizace, jejichž ideologie není v souladu s obecně propagovanými hodnotami v Ruské federaci. Na druhou stranu s ohledem na zřejmé důkazy příležitostného, nestandardního výkladu práva v Ruské federaci nelze vyloučit, že k takovým činům může v ojedinělých případech docházet.“

[36] K této otázce se vyjadřoval také Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky, který ji prošetřoval z dostupných zdrojů, judikatury Evropského soudu pro lidská práva a prostřednictvím komunikace s kanceláří v Ruské federaci. K věci uvedl, že: „[o] samotné praxi odebrání dětí či těchto hrozbách většina dostupných dokumentů mlčí. Podle výpovědi ruské kanceláře UNHCR jsou tyto skutečnosti v oficiální komunikaci často zamlčovány kvůli obavám z možné protireakce úřadů. Na případy psychického nátlaku na členy (i domnělé) Hizb ut-Tahrir, včetně hrozeb odebrání dětí, nicméně v praxi několikrát narazili. Podle poskytnutých informací ruských kolegů je psychický nátlak na osoby vyslýchané z důvodu

pokračování

jejich členství či podpory Hizb ut-Tahrir i jiných podobných organizací údajně častou formou vydírání za účelem lepší „spolupráce“ při vyšetřování. Pravděpodobnost, že se hrozba odebrání dětí jako forma psychického nátlaku vůči vyslychaným osobám s dětmi skutečně používá, je tedy poměrně značná.“ Následuje zmínka o dvou konkrétních případech, mj. Y. K.

[37] Lze tedy shrnout, že v minulosti byly zjištěny konkrétní případy vyhrožování či faktického odebrání dětí. Dále je zřejmé, že většina informací o zemi původu o hrozbě odebrání dětí mlčí, jedna z nich (informace UNHCR) však výslovně vysvětluje, proč toto mlčení existuje, a konečně na základě vlastních poznatků uzavírá, že hrozba takového postupu je poměrně značná.

[38] Za této situace nemá závěr žalovaného a krajského soudu, že hrozba odebrání dětí nedosahuje stupně přiměřené pravděpodobnosti, jelikož se jedná o pouhé ojedinělé excesy, oporu ve spise. Soud v této souvislosti podotýká, že žalovaný správní orgán ani krajský soud nerozlišily hrozbu vydírání a faktického odebrání dětí. Stěžovatelka uvedla skutečnosti, které by mohly být azylově relevantní, bylo tedy na žalovaném, aby zjistil náležité reálie o zemi původu (srovnej rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 8. 2005, č. j. 4 Azs 467/2004 – 89, publ. pod č. 1095/2007 Sb. NSS, a ze dne 25. 7. 2005, č. j. 5 Azs 116/2005 – 58). Pokud měl pochybnosti o informaci od UNHCR, respektive pokud ji nepovažoval za dostatečně odůvodněnou (závěr o pravděpodobnosti hrozby nepřevzal proto, že byl podložen neaktuálními konkrétními případy), měl ve věci vyvinout další aktivitu, např. učinit doplňující dotaz na UNHCR, obstarat další podklady apod. Nemohl však bez dalšího uzavřít, že hrozba odebrání dětí není přiměřeně pravděpodobná, neboť takový závěr shromážděným informacím neodpovídá. Námitky stěžovatelů proto byly důvodné.

[39] Nejvyšší správní soud nepřehlédl, že žalovaný při hodnocení důvodnosti obav z odebrání dětí konstatoval, že stěžovatelka není objektem zájmu ruských orgánů. Tento závěr je však problematický. Napadené rozhodnutí totiž obsahuje pouze odkaz na rozhodnutí ve věci první žádosti stěžovatelky (rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 24. 11. 2009, č. j. OAM-241/VL-18-ZA05-2009), jehož závěry nelze automaticky převzít.

[40] V řízení o první žádosti stěžovatelky vycházel žalovaný z toho, že byla vyslychána z důvodu činnosti své tehdejší spolubydlící pro stranu Hizb ut-Tahrir. Společně roznášely letáky, jejich byt byl prohledán a zabavili jim nějaké věci. Spolubydlící byla později zadržena (nebylo zjištěno, z jakého konkrétního důvodu) a stěžovatelka v této souvislosti několik hodin vyslychána ruskými orgány. Tento postup sám o sobě nepředstavoval pronásledování ve smyslu § 12 zákona o azylu, proto žalovaný uzavřel, že stěžovatelce ani v budoucnu pronásledování nehrozí.

[41] V projednávané věci se však jednalo o hrozbu odebrání dětí, která dle žalovaného evidentně pod pojem pronásledování spadá. I na tomto místě soud pro pořádek opakuje, že žalovaný nijak nerozlišoval mezi vydíráním a odebráním dětí jako takovým. Ze shora citovaných podkladů přitom vyplývá, že ruské orgány využívají tuto hrozbu jako formu psychického nátlaku při výsleších osob v souvislosti s jejich domnělou či skutečnou činností pro stranu Hizb ut-Tahrir. Závěr o tom, že stěžovatelka není objektem zájmu ruských orgánů, proto nelze bez dalšího převzít a je třeba jej ve světle nově tvrzených okolností komplexně posoudit.

IV. b) Možnost realizace rodinného života v zemích původu

[42] Druhým stěžejním důvodem žádostí o mezinárodní ochranu a dalším okruhem námitek stěžovatelů bylo tvrzení o nemožnosti realizace rodinného života v zemích původu rodičů. Konstantně namítají, že to není možné v Rusku, odkud je stěžovatelka, neboť občané Kyrygzstánu

(a Asiaté obecně) jsou tam diskriminováni. V Kyrgyzstánu, odkud je otec, jsou zase diskriminováni Rusové. Musí existovat místo, kde je možné rodinný život realizovat, a pokud tomu tak není, jedná se o azylově relevantní situaci.

[43] Žalovaný k této otázce uvedl, že stěžovatelé si nevytvořili na území České republiky takové rodinné a osobní vazby, pro které by došlo k zásahu do jejich rodinného a soukromého života odůvodňujícím udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu. Realizace rodinného života není niterně spojena s územím České republiky a může k ní dojít na území jiného státu. Krajský soud se s jeho závěry ztotožnil a dodal, že žadatel o mezinárodní ochranu nemůže určovat, ve kterém státě hodlá realizovat svůj rodinný život, pokud se nejedná o jasný azylově relevantní důvod.

[44] Z uvedeného vyplývá, že žalovaný správní orgán i krajský soud se sice otázkou zásahu do rodinného života stěžovatelů zabývaly, ale činily tak pouze ve vztahu k potenciálnímu zásahu na území České republiky, nikoli v zemi původu.

[45] Z judikatury Nejvyššího správního soudu, kterou ve svém rozhodnutí citoval i žalovaný, vyplývá, že zásah do rodinného života může za určitých okolností představovat porušení mezinárodních závazků České republiky ve smyslu § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu. Soud přitom v návaznosti na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva rozlišuje, zda by k zásahu došlo ve „vyhošťující“ zemi nebo „cílové“ zemi. V úvahu tak bere i případné extrateritoriální účinky čl. 8 Úmluvy, tedy otázku do jaké míry je cizinci znemožněn jeho rodinný, případně soukromý život v jeho zemi původu a do jaké míry je přijímající stát právě z tohoto důvodu povinen umožnit mu přenést si svůj rodinný, resp. soukromý život na jeho území, a případně, zda je mu za tímto účelem povinen také udělit doplňkovou ochranu (srovnej především rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 6. 2009, č. j. 9 Azs 5/2009 – 65, ale také další rozhodnutí zmíněná v bodě [24] tohoto rozsudku).

[46] Stěžovatelé již v žádostech o udělení mezinárodní ochrany odůvodňovali, proč by odjezdem do Ruska rozbili rodinu a ani do Kyrgyzstánu jet nemohou. Jejich námitky jednoznačně mířily k extrateritoriálnímu účinku čl. 8 Úmluvy, žalovaný se však možností realizace rodinného života v zemi původu nezabýval a ve svém hodnocení ustrnul na konstatování, že rodinný život stěžovatelů není vázán na území České republiky. Řešil tedy pouze jednu stranu problému, a to přesto, že námitky stěžovatelů evidentně směřovaly ke druhé.

[47] Rozhodnutí žalovaného bylo v této části nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů a stejnou vadou je stížen i rozsudek krajského soudu. Jak již Nejvyšší správní soud judikoval, např. v rozsudku ze dne 13. 6. 2007, č. j. 5 Afs 115/2006 – 91: „[p]řezkoumal - li Městský soud v Praze rozhodnutí žalovaného, které pro absenci odůvodnění nebylo přezkoumání vůbec způsobilé, ztížil vadou nepřezkoumatelnosti rovněž své rozhodnutí.“

[48] Soud dodává, že byt' jsou podmínky pro spuštění extrateritoriálního účinku čl. 8 Úmluvy velmi přísné (srovnej např. rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 6. 2. 2001 ve věci Bensaid proti Spojenému království, stížnost č. 44599/98, z odborné literatury Kmec, J., Kosař, D., Kratochvíl, J., Bobek, M. Evropská úmluva o lidských právech. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 1687 s., s. 957), žalovaného to nezabavuje povinnosti je posuzovat (samozřejmě za situace, kdy v řízení vyjdou najevo relevantní skutečnosti). Proto bude třeba, aby se touto problematikou uceleně zabýval. Za tímto účelem nejprve shromáždí relevantní podklady, se kterými bude konfrontovat tvrzení stěžovatelů. Své úvahy vyloží v dalším rozhodnutí a závěry přezkoumatelně odůvodní.

pokračování

[49] Stěžovatelé v souvislosti se zásahem do jejich práva na rodinný život brojili také proti závěru, že pokud má otec stěžovatelů další děti, se kterými nežije, má to být důvodem ke znemožnění jeho soužití se stěžovateli. Tato námitka je však lichá, neboť žalovaný správný orgán ani krajský soud uvedeným způsobem neargumentovaly. Jejich odůvodnění pouze reaguje na námitku, že otec nemůže opustit Českou republiku, protože jeho dalším dětem zde byl udělen azyl. V rozhodnutí o žádosti stěžovatelky žalovaný k této věci konstatuje, že „[s]právnímu orgánu je navíc z jeho úřední činnosti známo, že žadatelčin druh vyjma dětí, které má se jmenovanou, je otcem dalších dvou dětí, které na území ČR pobývají se svou matkou (bývalou manželkou žadatelčina druha) na základě uděleného azylu, přitom v případě jejich otce nebyl shledán důvod zvláštního zřetele pro udělení azylu z důvodu sloučení rodiny. Další potomek – dcera žadatelčina druha žije v Kyrgyzstánu.“ Obdobně krajský soud uvedl, že skutečnost, že má partner stěžovatelky další dvě děti a v případě vycestování by se s nimi nemohl stýkat, není azylově relevantní. Ani jeden z rozhodujících orgánů však z těchto skutečností nedovožoval to, co mu stěžovatelé připisují. Jejich argumentace proto nemohla být opodstatněná.

IV. c) Další námitky stěžovatelů

[50] Nejvyšší správní soud naopak přisvědčuje stěžovatelům v tom, že krajský soud nevypořádal sérii jejich dalších žalobních bodů. V odůvodnění se vůbec nezabýval otázkou aktuálnosti podkladů vzhledem k tvrzenému prudkému zhoršení lidskoprávní situace v Rusku. Nevypořádal námitky, že se žalovaný měl zabývat praxí při vyřizování dokladů a že související odůvodnění (týkající se občanství dětí) mělo být obsaženo nejen v rozhodnutí ve věci žádosti dětí, ale také ve věci stěžovatelky. Nevyjádřil se k tomu, že doposud nebylo rozhodnuto o rozkladu ve věci podjatosti a že rozhodnutí ve věci žádosti dětí nemělo být vydáno dříve než ve věci jejich otce.

[51] Byť tyto námitky nebyly v projednávané věci stěžejní, krajský soud bude povinen se jimi v dalším řízení zabývat. Ze zásad spravedlivého procesu plyne, že soud je povinen vyjádřit se ke všem žalobním bodům, v napadeném rozsudku však jeho stanovisko chybí. I z posouzení výše vyjmenovaných námitek přitom může vzejít závazný právní názor, kterým se žalovaný bude povinen v dalším řízení řídit. Tím Nejvyšší správní soud pochopitelně nijak nepředjímá způsob jejich vypořádání.

V. Závěr a náklady řízení

[52] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná, proto napadený rozsudek krajského soudu podle § 110 odst. 1, věty první, s. ř. s. zrušil a vrátil mu věc k dalšímu řízení. Krajský soud v něm bude vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

[53] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti mezi účastníky rozhodne krajský soud (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. května 2016

JUDr. Radan Malík
předseda senátu